

वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ,
परभणी अंतर्गत मौजे जिरेवाडी, ता.परळी
वैजनाथ, जि.बीड येथे कृषि व्यवसाय
व्यवस्थापन महाविद्यालय स्थापन करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : मकृवि-१२२३/प्र.क्र.१८१/७-अ,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १३ ऑक्टोबर, २०२३.

संदर्भ :- महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांचे जा.क्र.मकृप/शिक्षण/
२४४९/ दि.२३.०८.२०२३ रोजीचे पत्र

प्रस्तावना:

वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी या कृषि विद्यापीठाची स्थापना दि.१८ मे १९७२ रोजी झाली आहे. वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठाच्या कार्यक्षेत्रात आठ जिल्ह्यांचा समावेश आहे. बीड जिल्हा हा मराठवाडा विभागात स्थित असून त्याअंतर्गत बीड, शिरूर (कासार), परळी वैजनाथ, अंबाजोगाई, केज, धारूर, गेवराई, माजलगाव, पाटोदा, आष्टी आणि वडवणी हे तालुके आहेत.

बीड जिल्ह्याची सुपीक जमीन आणि अनुकूल हवामानामुळे ती विविध पिकांच्या लागवडीसाठी योग्य ठरते. परळी वैजनाथ तालुक्यात खरीप व रब्बी हंगामात वेगवेगळी पीके घेतली जातात. जसे ज्वारी खरीप व रब्बी हंगामात कापूस, सोयाबीन ही महत्वाची नगदी पीके आहेत. इतर पिकांमध्ये बाजरी, गहू, तूर, हरबरा, करडई, मूग, उडीद, तीळ, जवस, मसूर, मिरची, ऊस, कांदा, वगैरे अन्य पीकेही घेतली जातात. फळ पिकात आंबा, पेरु, जांभूळ, सीताफळ व लिंबू वर्गीय पीके घेतली जातात. साखर उत्पादनासाठी वापरला जाणारा उच्च दर्जाच्या ऊस उत्पादनासाठी जिल्हा ओळखला जातो. तसेच, तेलबिया आणि भाजीपाला उत्पादनात बीड जिल्हा अग्रेसर आहे. परळी वैजनाथ शहरातील बाजारपेठ बरीच मोठी असून, धान्यव्यापाराचे हे एक केंद्र समजले जाते. परळी वैजनाथ हे रेल्वे स्थानक असून, रुंदमापी लोहमार्ग येथे आहेत.

२. वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठांतर्गत मौजे जिरेवाडी, ता.परळी वैजनाथ, तालुक्यात कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालय सुरु झाल्यास, जिल्ह्यातील युवक व युवतींसाठी कृषि पदवीधर अभ्यासक्रमाची सुविधा निर्माण होऊन, बदलत्या हवामानानुसार कृषि व्यवसाय, शेतीपूरक व्यवसाय व शेती उद्योग, ज्यामुळे कृषि तंत्रज्ञान या भागामध्ये प्रसार करण्यासाठी ग्रामपातळीवरील विस्तार कार्यकर्ते, ग्रामसेवक, कृषि मदतनीस व तज्ञ प्रशिक्षक उपलब्ध होऊ शकतील.

आधुनिक पद्धतीने शेती करावी यासाठी शेतकऱ्यांना कृषि शिक्षण, कृषि सल्ला व सेवा देणे शक्य होऊन शेतक-यांच्या पिकांची उत्पादकता वाढेल व पर्यायाने त्यांचा आर्थिक स्तर उंचावून देशाची प्रगती होण्यास मदत होईल.

कृषि व्यवसाय व कृषि विपणन या क्षेत्रामध्ये, प्रशिक्षित मनुष्यबळ, कृषि पतपुरवठा, कृषि विपणन, कृषिमाल प्रक्रिया करणाऱ्या संस्था इ. संस्थांनी कार्यक्षम पद्धतीने सेवा देऊ शकते. तसेच, कृषि विकासाच्या दृष्टिने उच्च दर्जाच्या विविध समित्यांमध्ये, नियोजन समित्यांमध्ये कार्यरत मनुष्यबळास प्रशिक्षित करणे गरजेचे आहे. या बाबी कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालयांमार्फत साध्य होतील.

३. वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठांतर्गत परळी वैजनाथ तालुक्यात शासकीय कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालय सुरु करण्यासाठी एकूण २० हेक्टर जमीनीची आवश्यकता आहे. बीड जिल्ह्यातील परळी वैजनाथ तालुक्यामधील मौजे जिरेवाडी शिवारातील शासकीय जमिन गट क्र.३९६ (गायन जमीन) याचे एकूण क्षेत्र ६१ हे.९९ आर जमीनीपैकी १० हेक्टर जमीन कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालय स्थापन करण्यासाठी प्रस्तावित आहे. तसेच, इतर उर्वरीत आवश्यक जमीन महसूल विभागाकडून संपादित करण्यात येणार आहे.

४. वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी अंतर्गत मौजे जिरेवाडी, ता.परळी वैजनाथ, जि.बीड येथे कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालय स्थापन करण्याच्या प्रस्तावास महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषदेच्या दि.१४.०८.२०२३ रोजी संपन्न झालेल्या ११२ व्या बैठकीमध्ये ठराव क्र.०३/११२/२०२३, दि.१४.०८.२०२३ अन्वये मान्यता प्रदान केली असून, सदरच्या प्रस्तावास कृषि परिषदेने शासनाकडे शिफारस केलेली आहे. वरील सर्वबाबींचा विचार करता वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी, अंतर्गत मौजे जिरेवाडी, ता.परळी वैजनाथ, जि.बीड येथे शासकीय कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालय स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

१. वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी अंतर्गत बीड जिल्ह्यातील मौजे जिरेवाडी, ता.परळी वैजनाथ येथील शासकीय जमीनीवर ६० विद्यार्थी प्रती वर्षी प्रवेश क्षमता असलेले शासकीय कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालय सुरु करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
२. कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालयासाठी शिक्षकीय १६ व शिक्षकेतर २४ पदे निर्माण करण्यास उच्चाधिकार समितीच्या मान्यतेच्या अधिन राहून मान्यता देण्यात येत आहे. कृषि संलग्न विषयासाठी लागणारे शिक्षकवर्गीय मनुष्यबळ नवीन स्थापन होणाऱ्या कृषि महाविद्यालय, परळी वैजनाथ कडून घेण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
३. शिक्षकीय/शिक्षकेतर पदांच्या वेतनासाठी रु.६४२२.०० लाख, आवर्ती खर्च रु.९९.२५ लाख व अनावर्ती खर्च रु.६७६८.६७ लाख असा एकूण रु.१३२८९.९२ लाख खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे.
४. मौजे जिरेवाडी, ता.परळी वैजनाथ, बीड येथे शासकीय कृषि व्यवसाय व्यवस्थापन महाविद्यालयासाठी आवश्यक मनुष्यबळ व इतर पायाभूत सुविधा उपलब्ध झाल्यानंतर विद्यार्थ्यांची प्रवेश प्रक्रिया राबविण्यात येईल.
५. सदर शासन निर्णय मा.मंत्रीमंडळाच्या दि.१६/०९/२०२३ रोजी झालेल्या बैठकीत दिलेल्या मान्यतेच्या अनुषंगाने तसेच, वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक २७५/२०२३/व्यय-१, दि.०६.१०.२३ अन्वये मिळालेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०२३१०१३१९०४२५६३०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(प्रतिभा पाटील)

उप सचिव महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल महोदय यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.मुख्य सचिव यांचे सहसचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई,
६. प्रधान सचिव (कृषि) यांचे स्वीय सहायक, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. सदस्य सचिव तथा महासंचालक, महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे.
८. कुलगुरु, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी.
९. कुलसचिव, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी.
१०. नियंत्रक, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी.
११. जिल्हाधिकारी, बीड.
१२. उपविभागीय कृषि अधिकारी, बीड.
१३. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई / नागपूर.
१४. जिल्हा कोषागार अधिकारी, बीड/ उप कोषागार अधिकारी, बीड.
१५. मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई.
१६. उप लेखा परीक्षक (वरिष्ठ), स्थानिक निधी लेखा, कोकण भवन, नवी मुंबई.
१७. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
१८. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.
१९. अवर सचिव वित्त विभाग (व्यय-१), मंत्रालय, मुंबई.
२०. अवर सचिव नियोजन विभाग (कार्यासन- १४३१), मंत्रालय, मुंबई.
२१. निवडनस्ती (कार्यासन-७ ओ).